

ת"פ 30524/04/13 - מדינת ישראל נגד רנה רשת בתי קפה בע"מ, גולן בן עטיה

בית דין אזורי לעבודה בנצרת

ת"פ 30524-04-13

לפני:

כב' הנשיאה ורד שפר

מדינת ישראל
ע"י ב"כ: עו"ד יבגני רובין

1 רנה רשת בתי קפה בע"מ
2 גולן בן עטיה
ע"י ב"כ: עו"ד יניב נשיא

החלטה

1. הנאשמת הנה רשת מסעדות שבבעלותה בין היתר מסעדה בראש פינה, והנאשם הינו הבעלים והמנהל של הנאשמת.

כנגד הנאשמים הוגש כתב אישום בו נטען שהעסיקו שני עובדים שהעסקתם הסתיימה בחודשים יולי ואוגוסט 2010, וזאת מבלי ששילמה להם עם סיום העסקתם פדיון חופשה כדיון, לפחות עד לחודש מאי 2011, ובכך בוצעה עבירה בניגוד לסעיפים 10 ו- 28(א) (2) לחוק חופשה שנתית תשי"א-1951.

2. מושא החלטה זו הינה שורה של טענות מקדמיות שהעלו הנאשמים, כאשר אחת מהן מלווה בבקשה לעיון בחומר חקירה, ואלה הן -

א. טענת זוטי דברים -

הנאשמים טענו כי מדובר בשני עובדים זמניים שכל אחד מהם עבד כחודש ימים בשירות הנאשמת, תמורת שכר יומי של כ- 200 ₪, כך שהיה זכאי לפדיון חופשה בשיעור שכר עבודה של יום אחד לכל היותר.

הנאשמת העסיקה באותה עת לתקופות שונות כ- 1,200 עובדים בתחלופה גבוהה מאוד, רובם

צעירים בחופשה שהלכו ובאו לתקופות קצרות.

כנגד הנאשמת נערכו חקירות רבות לאורך זמן ונאסף בהן חומר רב, והדופי היחיד שנמצא בהתנהלותה כמעסיקה הוא אי תשלום פדיון החופשה בהיקפים המזעריים מושא כתב האישום.

פדיון החופשה מושא כתב האישום שולם זה מכבר ועוד טרם הגשת כתב האישום.

בנסיבות האמורות, כך טוענים הנאשמים, מדובר בזוטי דברים שלא מצדיקים הרשעה בפלילים.

ב. טענת הגנה מן הצדק - אכיפה בררנית -

הנאשמים טוענים כי מבדיקות שערכו, עולה כי באף אחד מבתי הקפה והמסעדות בראש פינה לא נערכו חקירות דוגמת אלה שנערכו במסעדה שבבעלותם, וכי הם בית הקפה/מסעדה היחיד בראש פינה כנגדו ננקטו הליכים כלשהם בהקשר בו עסקינן.

בהתנהלות זו יש כדי להוות אכיפה סלקטיבית בלתי צודקת ואפלייה ביטול כתב האישום מכוח הגנה ן הצדק.

ג. בהמשך, ביקשו הנאשמים לחייב את המאשימה, בתמיכה לטענה לאכיפה הסלקטיבית, להמציא לעיונם את הפרטים הבאים -

- נתונים אודות מספר החקירות שנוהלו בחמש השנים האחרונות במאשימה במחוז הצפון בכלל ובראש פינה ובסביבתה בפרט, בכל אחת מהסוגיות בהן מואשמים המבקשים ואת תוצאותיהן (כתב אישום כופר או סגירת התיק).

- נתונים אודות מספר כתבי האישום שהוגשו בגין מעשים דומים המיוחסים למבקשים ותוצאותיהם.

- פרטים אודות כל ההסדרים שנערכו עם מי מהמעסיקים ביחס לעבירות נשוא כתב האישום.

ד. יש לומר כי במעמד הדיון בפני בית הדין הועלתה מצד ב"כ הנאשמים אולם זו נזנחה בהמשך ולא היה לה זכר בטענות בכתב שהוגשו. גם טענת התיישנות,

3. עמדת המאשימה ביחס לטענות והבקשות -

עמוד 2

א. בכל הנוגע לטענת "זוטי דברים" - טענה המאשימה כי מדובר
מגן, שהינו בבחינת יסוד מכונן ביחסי העבודה.

משכך, אין לראותו כעניין קל ערך.

כבעל עוד טענה, כי בהקשר זה אין לקחת את ההיבט הכספי המצומצם
נפקות, שכן יש לראות את מכלול נסיבות העניין.

בכל מקרה, מדובר בהגנה שאינה יכולה להיות מועלית כטענה
סעיף 149 לחסד"פ המקנות סמכות (ככל שהן מתקבלות) לתקן את כתב האישום או לבטלו.
מקדמית בגדר

ב. אשר לטענת האכיפה הסלקטיבית -

טוענת המאשימה כי הנאשמים לא הביאו בדל של ראיה לתמוך
כדי לסתור את חזקת התקינות של הפעולה המנהלית.

לטענתה, הנאשמים לא הצביעו על קיומם של התנאים שנקבעו
קביעה בדבר קיומה האפשרי של הגנה מן הצדק בהקשר זה.
בפסיקה לצורך

ג. אשר לבקשה למתן הצו לגילוי ועיון במסמכים הנוגעים לאכיפה -

נטען כי למסמכים המבוקשים אין כל רלבנטיות לאישום הפלילי
ואינם בגדר "חומר חקירה" כהגדרתו בסעיף 74 לחסד"פ.
בתיק זה,

עוד נטען, כי מאחר והנאשמים לא הביאו ראשית ראיה לתימוכין
לפיה עסקינן באכיפה סלקטיבית, הרי שאין לראותם אלא כמי שעוסקים במסע דיג.
בטענתם

לגישת המאשימה, הרי שככל שהיה בידי הנאשמים מידע ספיציפי
לפנות לממונה על יישום חוק חופש המידע במשרד הכלכלה.
כלשהו, יכולים היו

4. **טענת זוטי דברים** -

כבר כעת אומר כי מוצאת אני ממש בטענת המאשימה לפיה איננו מצויים
את טענת זוטי הדברים.
בשלב הדיון בו יש מקום ללבן

צודקת המאשימה בהפנותה לכך שטענה שכזו איננה מנויה בגדר הטענות
149 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב 1982 (להלן: "**חסד"פ**") אשר ככל שהן מתקבלות - יתכן שבית
הדין יחליט בטענה לאלתר ויבחר לתקן את כתב האישום או לבטלו בתוקף סמכותו לפי סעיף 150

טענה זוטי הדברים, שנכללת בחוק העונשין תשל"ז 1977 בגדר הנסיבות בהן קיימים "סייגים לפלילות המעשה", קובעת, בסעיף 34"ז כי "לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה, אם, לאור טיבו של המעשה, נסיבותיו, תוצאותיו והאינטרס הציבורי, המעשה הוא קל ערך".

כבר מלשון הסעיף, כמו גם מהפסיקה המלבנת הוראותיו, ניתן ללמוד כי אין מדובר אלא בטענת הגנה מהותית שיש מקום להכריע בה לאחר למידת מכלול העובדות והנסיבות, ולא כטענת סף, וזאת למעט מקרים חריגים ביותר, בהם קיימת בין הצדדים הסכמה או שאין מקום למחלוקת, ביחס לנסיבות הדרושות להכרעה בטענה זו.

(וראו, בין היתר, ע"פ (מחוזי ת"א) 1720/95 **מדינת ישראל נ' יוסף ואח'** [פורסם בנבו] 6.10.96; ע"פ 807/99 מדינת ישראל נ' עזיזיאן, פ"ד נג (5) 747; עפ (חי) 2094/01 מדינת ישראל נ' פלונית (פורסם בנבו, 06.06.2002);

נוכח האמור לעיל, והגם שניתן להבין מדוע עולה תחושת אי נוחות אל מול בחירתה של המאשימה להגיש כתב אישום העוסק באי מילוי חובה אחת מיני רבות שמולאו (לטענת הנאשמים על הצד הטוב ביותר), וזאת מקום בו מדובר בשני עובדים מתוך 1,200, שרק ביחס אליהם נמצאה חריגה לאחר חקירה ובדיקה, והחריגה הייתה מינורית, כנטען ע"י הנאשמים, הרי שהרקע העובדתי הכולל אינו חד משמעי וראוי לבירור.

לצד זאת, ולצורך הפעלת שיקול דעתם של הנאשמים בכל הנוגע לעמידה על טענת הגנה זו במהלך הדיון לגופו של עניין, מוצאת אני לנכון להפנותם לפסק עפ (ארצי) 4947-01-13 מדינת ישראל - תמיר פיינשטיין (פורסם בנבו, 12.09.2013), וכן לפס"ד של בית דין זה בתיק פל" (נצרת) 12415-03-11 מדינת ישראל - מיה תבליני החיים ירושלים בע"מ (פורסם בנבו, 26.11.2013).

כך או כך, ונוכח האמור לעיל, אני קובעת שאין מקום לדון בשלב זה של הדיון בטענת זוטי דברים.

5. אשר לבקשה למתן הצו לעיון במסמכים והמצאת הנתונים -

המסמכים והנתונים מושא בקשה זו, מבוקשים לצורך הוכחת טענת הנאשמים לפיה עסקינן באכיפה סלקטיבית המונעת ע"י שיקולים זרים, כך שממכלול של בתי עסק בעלי אותו אופי בסביבת המסעדה, בחרה המאשימה לחקור רק אותם ולהגיש כתב אישום רק כנגדם.

עסקינן בטענה מקדמית שנמנית ככזו בגדר סעיף 149(10) לחסד"פ, ועל בית הדין לקבוע, לעניינה, האם יש בהגשת כתב האישום או בניהול ההליך הפלילי משום סתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית.

כפי שקבעה ההלכה הפסוקה, כעולה גם מהספרות המשפטית, הרי ש" עצם הוכחת טענת הגנה מן הצדק בהליך הפלילי מעמידה בפני הנאשם קושי ראייתי לא פשוט בפרט שחלק מהעובדות והמסמכים הנוגעים לכתב האישום מצויים ברשות או בידיעת הרשות. כך גם שיקול הדעת לעצם הגשת כתב האישום מצוי בידי הגורמים של אכיפת חוק ולכן אף בשל כך במסגרת חשיפת ראיות וחומר רלבנטי לטענת "הגנה מן הצדק" יהיה מקום לבעל דין ובפרט לנאשם לבחון גם באופן של חקירה את מקבלי ההחלטות בהגשת כתב האישום".

(ראו, בין היתר, ספרו של ישגב נקדימון, הגנה מן הצדק (מהדורה שניה 2009, עמ' 473-490).

השאלה מהם גדרי המסמכים והנתונים הנופלים תחת ההגדרה של החומר שעל המאשימה להמציא לנאשם לצורך עריכת הגנתו, בין לצורך ביסוס טענת הגנה מן הצדק ובין בכלל איננה פשוטה כלל ועיקר.

גם בתי הדין לעבודה ישבו על המדוכה במקרים שונים שבהם עלתה שאלת גדרי החומר שיש לחייב המאשימה להעמידו לעיון הנאשם, ואחד מפסקי הדין המנחים בהקשר זה ניתן בעניין **מדינת ישראל - מרים יהודית עמית** (פורסם בנבו, 22.04.2013) (להלן: "**עניין יהודית עמית**"), בו נאמרו בין היתר הדברים הבאים -

"תכלית נוספת וחשובה שביסוד זכות העיון היא החתירה להגיע לחקר האמת ולהוציאה לאור בהליך הפלילי. כמו כן זכות העיון נועדה לאזן במידה מסוימת את פער הכוחות הקיים בין המדינה בתפקידה כמאשימה לבין הנאשם העומד לדין פלילי. המצאת החומר כנדרש, הינה פועל יוצא מ"חובת התביעה לצייר ולו בקווים כלליים את תוכנו של אותו חומר חקירה" (ע"פ 1152/91 סיקסיק נ' מדינת ישראל, פ"ד מו (5) 8, 20) ומהווה עבור הנאשמים "אמצעי בקרה ביחס למיון והסיווג שנעשו בידי רשויות אכיפת החוק בין "חומר חקירה" לבין חומר שנאסף שאינו מהווה 'חומר חקירה'" (בש"פ 2043/05 מדינת ישראל נ' גד זאבי, [פורסם בנבו] (15.9.05), להלן: עניין גד זאבי; בש"פ 4357/05 אבו חטאב נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (1.7.05)). "זכות העיון ברשימת חומר שנאסף או נרשם בידי הרשות החוקרת מבטיחה כי הנאשם ידע את כל פרטי מהלכי החקירה בעניינו גם מעבר ל'חומר החקירה' הקיים עצמו, והיא מגשרת על פער אפשרי בין החומר הידוע והמצוי בידי התביעה הכללית לבין החומר הנתון בידי הרשות החוקרת, שהוא על פי רוב, רחב בהרבה" ו"רחב מן החומר שהוצג לעיון הנאשם במסגרת חומר החקירה" (עניין גד זאבי).

"חומר החקירה" ממין זה יהא "כל ראייה העשויה להיות רלבנטית לשאלות העומדות להכרעה במשפט, במישרין או בעקיפין, בין שהיא תומכת בגרסת התביעה ובין שהיא לכאורה עומדת בסתירה לה, ובין

שהיא נראית נייטרלית לגבי השאלות השנויות במחלוקת" (ע"פ (ארצי) 21/07 דוד ישראל - מדינת ישראל - משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה [פורסם בנבו] (9.9.07); בג"צ 1885/91 אלי צוברי נ' פרקליטות מחוז ת"א, פ"ד מה (3), עמ' 630 בעמ' 633, להלן: עניין צוברי; בש"פ 1355/98 צבי בן ארי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג (2), עמ' 1, להלן: עניין בן ארי; בש"פ 9322/99 מסארווה נ' מדינת ישראל פ"ד נד (1) עמ' 376, בעמ' 381, להלן: עניין מסארווה).

מבחן הרלבנטיות מותר "שוליים רחבים גם למקרים שבהם החומר שבמחלוקת אינו קשור במישרין לאישום או לנאשם, והרלבנטיות שלו לאישום היא גבולית" (בג"ץ 620/02 התובע הצבאי הראשי נ' בית - הדין הצבאי לערעורים, פ"ד נז (4) 625, 633, להלן עניין התובע הצבאי; בש"פ 10787/06 מוסא אבו שחאדה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (17.1.07); עפ"א (ארצי) 21/08 מדינת ישראל נ' טכנומאן [פורסם בנבו] (5.8.08), להלן: עניין טכנומאן).

הוסיף בית הדין הארצי בעניין יהודית עמית ואמר את הדברים הבאים -

" ודוק; אין לפרש את המונח "חומר חקירה" פירוש דווקני ומצומצם, המוגבל לחומר הראיות הנוגע אך ורק במישרין לעבירה המיוחסת לנאשם. הנטייה היא למתן פירוש רחב. די גם בנגיעה עקיפה. לשון אחרת; "חומר חקירה" הוא גם ראיות השייכות באופן הגיוני "לפריפריה של האישום", אשר להן עשויה להיות רלבנטיות לאישום או לניהול ההגנה. עם זאת, במסגרת שיקול הדעת של התביעה - הכפוף לביקורת בית המשפט - אין לכלול במונח "חומר חקירה" ראיות שהרלבנטיות שלהן לאישום הפלילי הנדון רחוקה ושולית".

עוד נקבע, בעניין יהודית עמית, בהקשר בו עסקינן בדיוק -

" נתונים סטטיסטיים ומדיניות אכיפה ביסוס טענה של אכיפה בררנית במסגרת הגנה מן הצדק מחייב הנחת תשתית עובדתית מתאימה (ע"פ 8551/11 יצחק כהן סלכני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (12.8.12)). במקום בו נטען כי רשויות התביעה נוקטות דרך קבע, מדיניות שונה מזו שננקטה בעניינו של הנאשם, נדרש הנאשם להראות כי במקרים אחרים התקבלו החלטות שונות למרות הנסיבות הדומות (בג"ץ 6396/96 סימונה זקין נ' ראש עיריית באר שבע פ"ד נ"ג (3) 289, 305 (1999); יעקב קדמי, על סדר הדין בפלילים הליכים שלאחר כתב אישום חלק שני עמ' 1346 - 1351). "על הנאשם להראות כי ההבחנה שערכה התביעה בינו לבין נאשמים או חשודים אחרים הנמנים עם אותה קבוצת השוויון הינה שרירותית, מפלה או שביסודה שיקולים זרים". (בש"פ 7148/12 עז אלאדין כנאנה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (14.10.12)).

בעניין זה יש להביא בחשבון את הקושי האינהרנטי הטמון בהוכחת טענת אפליה בגין אכיפה בררנית, שכן כל המידע הרלבנטי מצוי בידי הרשות ואין לנאשם גישה אליו. קבלת טענת המאשימה עלולה להביא לתוצאה לפיה נאשם לעולם לא יוכל להוכיח טענת אפליה. לפיכך, כאשר מדובר בטענת אפליה, יש להקל במידת ההוכחה לכאורה הנדרשת מהנאשם. כמו כן, יש לאפשר לנאשם לקבל מידע ונתונים מהרשות (הן נתונים סטטיסטיים והן נתונים על שיקולי הרשות ומדיניות האכיפה), הדרושים להוכחת

הטענה. עמד על כך בית המשפט המחוזי בירושלים בעניין מטר נדיה: "אכן, קיים קושי ראייתי בהוכחת טענת האפליה. לעתים, גם שעה שיצביע נאשם על אחרים שביצעו את אותה עבירה ולא הועמדו לדין, אפשר שבכך לא סגי להוכחתה כדבעי. בקשר לטענת האפליה נדמה, כי מן הראוי ליתן לנאשם גישה למאגר נתונים סטטיסטיים של הרשות אודות מספר החקירות שהיא מנהלת בפרק זמן נתון ביחס לעבירות מן הסוג המיוחס לו ומספר כתבי האישום המוגשים בעקבות חקירות אלה. לא זו אף זו, לו תונח בפני בית המשפט תשתית ראייתית ראשונית לאפליית הנאשם, יהא הדבר ראוי לחייב הרשות, אשר לה, להבדיל ממנו, נגישות לעובדות שבכוחן לבסס טענתו, להביא חומר רלבנטי נוסף"....

מוצאת אני כי דברים אלה יפים עד מאוד גם בענייננו.

קביעה לפיה אין לחייב את המאשימה להמציא כל נתונים מספריים שהם אודות הליכי חקירה והגשת כתבי אישום, עלולה לפגוע פגיעה אנושה בעצם סיכויי נאשמים להוכיח טענת אפליה מהסוג בו עסקין, שכן מדובר במידע שמצוי בשליטתה הבלעדית של המאשימה.

דברים אלה יפים ביתר תוקף, כאשר מדובר בטענת אפליה שאיננה עוסקת במעשים אלא במחדלים, דהיינו על פי הנטען לא קיימת אכיפה כלפי אחרים, ולא ברור כיצד מצפה המאשימה שהנאשמים יביאו ראשית ראיה להוכחת היעדר אכיפה..

6. אשר על כן אני נעתרת לבקשה להמצאת המסמכים בעיקרה תוך צמצום בהיקף המסמכים המבוקש, במובן זה שאני מחייבת את המאשימה להמציא לנאשמים, לא יאוחר מיום 01/10/14, את הנתונים הבאים -

א. נתונים אודות מספר החקירות שנוהלו בשנים 2010-2013 במאשימה בראש פינה ובסביבתה, בכל אחת מהסוגיות בהן (כתב אישום כופר או סגירת התיק).

ב. נתונים אודות מספר כתבי האישום שהוגשו בין השנים 2010-2013 בגין מעשים דומים לאלה המיוחסים למבקשים ותוצאותיהם.

7. הנאשמים יודיעו בתוך 30 יום ממועד קבלת המסמכים האם הם עומדים על טענת ההגנה מן הצדק, והפעם יהא עליהם לעגן טענתם בנתונים שיונחו בפניהם.

ככל שיוודיעו שהם עומדים על הטענה, תינתן למשיבה ארכה להתייחס לטיעוניהם.

ככל שיוודיעו שהם חוזרים בהם מהטענה יקבע התיק להמשך דיון.

לעיון ביום 05/11/14.

ניתנה היום, כ"ט אב תשע"ד, (25 אוגוסט 2014), בהעדר הצדדים ותישלח אליהם.